

Et medlem, Monsen, har den opfatning at militærstreiken ikke bør knesettes av D. N. A. som et brukbart middel i kampen mot militarisme og krig. Hvis en militærstreikparole skal tenkes å bli fulgt av den overveiende masse av arbeider- og bondeungdom, er det ensbetydende med at det borgerlige samfund befinner sig i full oppløsningstilstand, altså i en revolusjonær krise, og da mener han det vilde være skjebnesvangert for arbeiderklassen å avvebne sig selv. Han stemmer derfor for at passussen på side 7, 3. avsnitt, utgår av programmet. Partiet kan dog ikke o. s. v.

Komitéens medlem, Arne Strøm, peker på, at siden partiet i 1906 fastslo sitt rene antimilitaristiske standpunkt, har mange av arbeiderbevegelsens medlemmer funnet det uforenlig med sitt sosialistiske livssyn å ha nogen befatning med det borgerlige militærvesen og har gått til individuell militærnektning.

Organisasjonene må respektere en slik opfatning og erkjenne at disse individuelle aksjoner har virket sterkt til å skape en opinion mot kapitaliststatens militarisme.

Det foreslås derfor at setningen på side 7, 3. avsnitt: «Ut fra denne betraktning må den individuelle militærnektning frarådes» utgår og at avsnittet derfra får følgende form:

«Partiet kan ikke fraskrive sig retten til i bestemte situasjoner å anvende organisert militærstreik i forbindelse med faglige aksjoner. Organisasjonen tilsier dem som av klassemessige grunner nekter militærtjeneste sin ubetingede støtte.»

Antimilitære retningslinjer

Innstilling

fra den av partiet og ungdomsfylkingen
nedsatte komité

X-5
D-03

100659

På samlingskongressen i januar 1927 blev enstemmig vedtatt følgende beslutning:

«Behandlingen av de antimilitære retningslinjer utsettes til neste landsmøte, dog undtatt den antimilitære post på stortingsprogrammet. Centralstyret får i oppdrag å utrede saken ved en komité. Denne tiltredes av to medlemmer av partiets ungdomsorganisasjon, en valgt av Ungdomsfylkingen og en av Ungdomsforbundet. Komitéens utredning med central- og landsstyrets innstilling sendes partiorganisasjonene til behandling i forbindelse med neste landsmøtes dagsorden.»

Partiets centralstyre opnevnte derefter som sine representanter i komitéen Oscar Torp, Olsen-Hagen og Fr. Monsen. Av Ungdomsfylkingens centralstyre blev opnevnt Hjalmar Dyrendahl, Einar Gerhardsen og Arne Strøm. I konstituerende møte i komitéen valgtes Torp til formann og Dyrendahl til sekretær. Samtidig blev opnevnt et arbeidsutvalg bestående av Torp og Monsen.

Partiets standpunkt i militærspørsmålet har i årenes løp vært gjenstand for en interessant utvikling som har fulgt en klar og logisk linje frem til den form militærposten har fått på det nuværende program. Det var landsmøtet i Kristiania i 1891 som første gang programfestet kravet om militarismens avskaffelse, men postens formulering var adskillig påvirket av de borgerlige demokratiske synsmåter som gjorde sig gjeldende også på dette område. Det borgerlige «sikkerhetskrav», som i virkeligheten legger avveiningsspørsmålet avgjørelse i hendene på de andre land, blev stillet i spissen, nærmest som en forutsetning for programpostens gjennomførelse, og almindelig folkevebning opstillet som en erstatning for hærtjeneste. Programposten fikk derfor i 1891 følgende form:

«Oprettelsen av internasjonale voldgiftsdomstoler. Militarismens avskaffelse og innførelse av almindelig folkevebning.»

Under de tilspissede unionskamper omkring århundreskiftet tok partiet skarpt standpunkt mot anvendelsen av våben i opgjøret mellem

de to skandinaviske land. Karlstadoppgjøret og raseringen av grensefestningene i 1905 var en stor seier for dette partiets antimilitære standpunkt, som etterhvert var blitt klarere og fastere. Dette førte naturlig til en skjerpelse av programposten, som på landsmøtet i Kristiania i 1906 fikk slik form:

«Militarismens avskaffelse og opprettelse av internasjonale voldgiftsdomstoler.»

På landsmøtet i Ilmar i 1909 var militærspørsmålet igjen oppe til behandling. Det var tanken om internasjonalt samarbeide mot militarismen som diskutertes. Det blev fattet beslutning om å kreve saken tatt op til behandling på den skandinaviske arbeiderkongress i Gøteborg i 1911, men programposten blev opretholdt uforandret.

Imidlertid begynte faren for en stormaktskrig å nærme sig og Internasjonalen tok op spørsmålet om en samlet internasjonal aksjon for å hindre krigen. Saken var godt forberedt og blev satt op som den centrale post på programmet for den internasjonale sosialistkongress som skulde vært avholdt i 1914. Men verdenskrigens utbrudd forhindret avholdelsen av kongressen og skapte innenfor Internasjonalen og de krigførende lands sosialistiske partier en håpløs forvirring og åpen fornektelse av disse organisasjoners forpliktelser overfor militarismen og krigen. Også i vårt land skaptas nogen uklarhet i opfatningen av partiets stilling til militærbevilgningene, idet arbeiderrepresentantene i Stortinget stemte for bevilgningene til nøytralitetsvernet i 1914. Det fremstillet sig derfor som en nødvendighet å fastslå partiets avvebningsstandpunkt og klart og utvetydig at det ikke kunde misforståes, og dette blev gjort på landsmøtet i Trondhjem i 1915, hvor programposten fikk følgende form:

- a) Avvebning.
- b) Stedsevarende nøytralitet.
- c) Obligatoriske ubetingede voldgiftsavtaler.

Ved særskilt beslutning blev dessuten komitéinnstillingens premisser vedtatt som retningslinjer for partiet i militærspørsmålet.

Et av de store stridsspørsmål som var reist innenfor Internasjonalen i de senere år, var spørsmålet om generalstreik mot krigen. På kongressen i Kjøbenhavn i 1910 blev saken henvist til det internasjonale byrå til videre bearbeidelse for derefter å fremlegges til endelig behandling på neste kongres i 1914. Da avholdelsen av denne kongress imidlertid blev hindret ved krigens utbrudd, kom dette spørsmål bare op

til behandling i enkelte land, således også i Norge, hvor militærstreiken som aktuelt kampmiddel mot militarismen var kommet i forgrunnen.

Om militærstreiksspørsmålet vedtok landsmøtet i 1915 følgende beslutning:

«Spørsmålet om militærstreik, som forutsettes støttet av en faglig aksjon, omsendes til foreningene til behandling.

Hvis det viser sig å være stemning for en slik streik, pålegges styret å tre i forbindelse med Landsorganisasjonens sekretariat og Ungdomsforbundets styre for å utarbeide forslag til planens gjennomførelse. Denne sak blir å forelegge de respektive organisasjonens landsmøter til endelig avgjørelse.»

Denne sak har siden vært gjenstand for en inngående behandling, og militærstreikparolen har vært prøvet i praksis. Efter de erfaringer som herunder er vunnet har partiet betraktet den organiserte militærstreik som et kampmiddel som partiet bare vilde bruke i bestemte situasjoner. Hvis landets medlemsskap i Nasjonenes Forbund skulde føre til brudd på vår nøytrale stilling (som ved Vilna-ekspedisjonen), til støtte av blokader f. eks. rettet i mot Sovjetunionen eller til transport av våben eller tropper for krigførende land eller lignende foranstaltninger, kunde militærstreik i forbindelse med faglige aksjoner, være et nærliggende kampmiddel. Også i indre konfliktsituasjoner kunde organisert militærstreik være et virksomt kampmiddel. Men militærstreiken blev betraktet som et situasjonsbestemt middel, og bare der hvor partiet hadde truffet avgjørelse om iverksettelse av denne aksjon, kunde det tilsi dem sin støtte som deltok i aksjonen.

Den kapitalistiske samfundsorden som er grunnlagt på utbytning og undertrykkelse, kan bare opretholdes ved hjelp av de sterkeste maktmidler. Militarismen er derfor nøie knyttet til det kapitalistiske system. Den er en nødvendig forutsetning for borgerskapets maktstilling i samfundet og danner grunnlaget for de store kapitalistiske staters verdensherredømme. Arbeiderklassens kamp mot militarismen er derfor et naturlig ledd i kampen om selve samfundsmakten.

Som nasjonalt forsvar er vårt fattige militærvesen fullkommen verdiløst. Klarere enn nogensinne er dette fastslått ved de erfaringer som er gjort i de seneste år om virkningene av de moderne kjemiske og tekniske krigsmidler. Ved angrep fra luften vil våre byer og andre centrale strøk være fullstendig prisgitt den totale ødeleggelse, og befolkningen vil være dømt til å dø en pinefull død uten noen som helst

utsikt til redning eller motstand. Det nytter ikke å slå sig til ro med at vi kan holde oss utenfor krigen. Så lenge vi opprettholder et militært forsvar risikerer vi under en fremtidig krig når som helst å komme i en slik tvangssituasjon at vi blir trukket inn i krigen på den ene eller den andre siden, med eller mot vår vilje. Militærvesenet er derfor ikke bare unyttig, men innebærer i virkeligheten den største fare for vår eksistens som nasjon. Den eneste virkelige betryggelse for et lite folk som vårt, ligger derfor i en øieblikkelig avskaffelse av alt militært forsvar.

De økonomiske ofre militarismen krever, hviler som en knugende byrde på Statens budgett og er en vesentlig hindring for en virkelig ophjelp av landets arbeidsliv. Ved en avvikling av militærvesenet vil mangfoldige millioner årlig bli frigjort til fordel for en planmessig motarbeidelse av arbeidsløsheten og til hjelp for gjeldbundne småbønder, småbrukere og fiskere, til nydyrking og bureising og til støtte for andre viktige samfunnsnyttige formål.

Arbeiderklassen har rik erfaring for at militærvesenet er et farlig våben i utbytterklassens hånd, ikke bare til forsvar for det herskende samfundssystem, men også når det gjelder å slå ned arbeiderklassens aksjoner for å bedre sine livsvilkår. I de senere år har militærvesenet vært gjenstand for en planmessig utvikling i den hensikt å bli et helt pålitelig forsvarsorgan for den herskende klasse. Hærens mannskaper er, med de sociale konflikter for øie, i stor utstrekning blitt merket som «sikre» og «usikre» i de militære ruller. Den samme tendens har gitt sig utslag i den såkalte frivillige skytterbevegelse, gjennom den fanatiske aksjon for å rense ut alle arbeiderelementer fra denne bevegede organisasjon. Hånd i hånd med denne utvikling er der organisert illegale private borgergardar, utpregede fascistiske stormtropper, som er blitt forsynt med våben og har drevet øvelser i borgerkrig under ledelse av militært befal og med militære myndigheters vitende og støtte. Gang på gang er der stillet krav til Regjeringen om å gripe inn overfor disse planmessige forberedelser til overfall på landets arbeiderklasse, om å oppløse de hvite gardar, stanse den fascistiske virksomhet i den statsunderstøttede skytterbevegelse og påse at den almindelige verneplikts prinsipper ikke blev tilsidesatt av fascistiske militære tjenestemenn. Men de forskjellige borgerlige regjeringer har under hykkelske påskudd undlatt å gripe inn, og har fortsatt sitt makkerskap med de arbeiderfiendtlige krefter, inntil den såkalte venstre-regjering satte kronen på verket ved å legalisere de hvite gardar og endog utstyre deres medlemmer med politimyndighet.

Overfor disse kjensgjerninger kan den norske arbeiderklasse ikke stå uvirksom, men må uten ophold treffe de foranstaltninger som er nødvendige. Til vern mot de planlagte fascistiske overfall må der skapes egne forsvarsorganer som må gjøres sterke nok til å nøytralisere og om nødvendig slå ethvert overfall tilbake og stagge hvitegardenes lyster til å gå på. Partiets oppgave er således ikke å fremkalle borgerkrig, men å gjøre sitt til at de sociale oppgjør kan skje etter organisasjonsmessige og politiske linjer. Samtidig med at det dannes forsvarsorganer må arbeiderklassens økonomiske og politiske organisasjoner styrkes og videre utbygges, så de til enhver tid kan være i stand til å føre den mest aktive kamp mot klassesamfundet og dets militære maktmidler.

Det norske Arbeiderparti (og Ungdomsfylkingen) ser det som en av sine viktigste oppgaver å bekjempe militærvesenet og avsløre dets klassekarakter. Ved å påvirke den vernepliktige ungdom i og utenfor tjeneste, må militærvesenet gjøres uskikket som organ for den herskende klasse i dens kamp mot arbeidernes fremmarsj og som redskap ved avgjørelse av mellempfolkelige tvistigheter.

Gjennom all sin virksomhet vil partiet (Fylkingen) søke å skape en grunnfestet opinion til fordel for en fullstendig avskaffelse av alt militærvesen. Men så lenge det militære forsvar opprettholdes må partiet kreve at alle samfundsklasser får den samme adgang til å ta del i og sette sitt preg på de militære institusjoner, så vel hær og marine som skytterlag. Ut fra denne betraktning må den individuelle militærnektelse frarådes. Partiet kan dog ikke fraskrive sig retten til i bestemte situasjoner å anvende organisert militærstreik i forbindelse med faglige aksjoner.

Det norske Arbeiderpartis store mål er arbeiderklassens frigjørelse fra kapitalismen gjennom virkeliggjørelsen av et socialistisk samfund. Dette mål kan partiet aldri gi op. Om det skal lykkes å nå det ved fredelige midler er et spørsmål som avgjøres ved kapitalistklassens egen kampmåte.

Partiets antimilitære arbeide vil samle sig om følgende oppgaver:

1. Full avvebning og oppløsning av de hvite gardar.
2. Organiserte agitasjonsgrupper i hær og flåte.
3. Opprettelse av arbeidervern som forsvarsorganer.

Oscar Torp. Fr. Monsen. B. Olsen-Hagen. Einar Gerhardsen.
Arne Strøm. Hjalmar Dyrendahl.